

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

Deze elektronische versie maakt het mogelijk alle documenten van de papieren versie te raadplegen, die in elektronische vorm bestaan. Dit laatste is niet het geval voor bepaalde artikels van doctrine, die enkel in de papieren versie beschikbaar zijn. Deze papieren versie is voorbehouden aan de leden en de diensten van het federale Parlement.

Alle elektronische adressen waren toegankelijk op de datum van verschijning van het dossier.

Het is echter altijd mogelijk dat bepaalde adressen worden afgeschaft of veranderd.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	2
BELGIË.....	10
Wetgeving.....	10
Parlementaire documenten.....	10
Rechtsleer.....	10
FRANKRIJK.....	11
Wetgeving.....	11
Vorbereidende werken.....	11
Rechtsleer.....	11
NEDERLAND.....	12
Wetgeving.....	12
Parlementaire documenten.....	12
Rechtsleer.....	12
DUITSLAND.....	14
Wetgeving.....	14
Beslissing van de Conferentie van afgevaardigden van Bund en Länder inzake gegevensbescherming.....	14
Parlementaire documenten.....	14
Debat in de Bundestag.....	15
Beslissingen van het federaal grondwettelijk Hof (selectie).....	15
Rechtsleer - Pers.....	15
GROOT-BRITTANNIË.....	17
Wetgeving.....	17
Rechtsleer.....	17
Rechtspraak.....	18
Links.....	18

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

INLEIDING

Steeds vaker wordt in strafzaken gebruik gemaakt van DNA-onderzoek en DNA-databanken. Daarom leek het ons interessant over dit thema een dossier samen te stellen en daarbij het gebruik van DNA als identificatiemiddel in strafzaken in België en in enkele buurlanden na te gaan.

In België mag sedert de inwerkingtreding van de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken, deze techniek gebruikt worden in het kader van een strafrechtelijk onderzoek. De artikels 44ter en 90undecies van het Wetboek van strafvordering bepalen de voorwaarden waarin dergelijke onderzoeken mogen gebeuren. Het doel van de genetische analyse is DNA-profielen te vergelijken, die zijn opgemaakt aan de hand van aangetroffen sporen of afgenomen stalen van menselijk celmateriaal teneinde direct of indirect personen betrokken bij een misdrijf te identificeren. De analyse van aangetroffen menselijk celmateriaal mag worden gevraagd door het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter. De afname van menselijk celmateriaal mag tijdens het opsporingsonderzoek enkel gebeuren met toestemming van de betrokkene en in de voorwaarden bij wet bepaald.

Tijdens het gerechtelijk onderzoek daarentegen mag de onderzoeksrechter een afname van menselijk celmateriaal bij een persoon bevelen in de voorwaarden bij wet bepaald en voor zover het gaat om een misdrijf waarvoor een maximum gevangenisstraf van 5 jaar of meer is voorzien. Het genetisch onderzoek gebeurt door een deskundige verbonden aan een door de Koning erkend laboratorium. Het koninklijk besluit van 4 februari 2002 ter uitvoering van de DNA-wet specificeert de technische voorwaarden waarin DNA-onderzoeken dienen te gebeuren. Er zijn waarborgen voorzien m.b.t. de rechten van de verdediging (mogelijkheid tot tegenonderzoek) en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (enkel het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter mogen kennis nemen van de identiteit van de persoon op wie een DNA-profiel betrekking heeft ; daarenboven heeft de DNA-analyse betrekking op de niet-coderende DNA, waaruit geen enkele informatie kan worden gehaald m.b.t. fysieke of psychische kenmerken van de betrokkene). De aangetroffen of afgenomen stalen celmateriaal moeten worden vernietigd volgens de voorwaarden bij wet bepaald.

De DNA-wet voorzag in de oprichting van twee DNA-databanken, beheerd door het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC). De databank 'Criminalistiek' bevat de DNA-profielen van aangetroffen sporen van menselijk celmateriaal. Het bestaan van deze databank laat toe een samenhang te vinden tussen verscheidene zaken door bij middel van identificatie een verband vast te stellen tussen de DNA-profielen van aangetroffen sporen van menselijk celmateriaal

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

of tussen laatstgenoemde en DNA-profielen van materiaal dat werd afgenomen van bepaalde personen (indien een positief verband wordt gevonden tussen DNA-profielen wordt dit verband eveneens opgenomen in de databank). Het wissen van profielen uit de databank 'Criminalistiek' gebeurt op bevel van het openbaar ministerie, wanneer het bewaren ervan niet meer nuttig wordt geacht voor de strafprocedure en in elk geval 30 jaar na de registratie van niet-geïdentificeerde profielen en zodra een vonnis in kracht van gewijsde is gegaan m.b.t. de geïdentificeerde profielen. Da databank 'Veroordeelden' bevat de DNA-profielen van personen die definitief veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf of internering omdat ze bepaalde bij wet omschreven misdaden hebben begaan (voornamelijk misdaden die gepaard gaan met ernstige feiten die een inbreuk betekenen op de fysieke integriteit van de slachtoffers : verkrachting, moord, slagen en verwondingen, ...). De profielen uit deze databank mogen worden vergeleken met DNA-profielen van sporen van menselijk celmateriaal aangetroffen in het kader van andere strafzaken, zodat recidivisten sneller kunnen geïdentificeerd worden. De profielen van de databank 'Veroordeelden' worden op bevel van het openbaar ministerie gewist 10 jaar na het overlijden van de persoon waarop ze betrekking hebben. De vergelijkende analyses met de DNA-databanken mogen enkel worden uitgevoerd door de experten verbonden aan het NICC. De wet voorziet waarborgen betreffende vertrouwelijkheid en bescherming van persoonlijke gegevens binnen het NICC.

Thans is er één wetsvoorstel hangend om, met eerbiediging van de fundamentele rechten, een speciale databank "Inverdenkinggestelde personen" op te starten, die op dit ogenblik in België nog niet bestaat.

In Frankrijk hebben de wetten van 29/07/1994 en van 06/08/2004 inzake bio-ethiek het juridisch kader geschapen voor het gebruik van genetische identificatietests ten einde de fundamentele rechten van de persoon te vrijwaren. Het principe ervan werd in het Burgerlijk Wetboek vastgelegd : "De identificatie van een persoon door zijn genetische vingerafdruk kan enkel gebeuren in het kader van opsporing en onderzoek tijdens een gerechtelijke procedure, om medische redenen of in het kader van wetenschappelijk onderzoek (art. 16-11 Burgerlijk Wetboek)". Wij beperken ons hier tot gerechtelijke procedures in strafzaken.

Ter identificatie van een persoon kan in het kader van een strafrechtelijk onderzoek gebruik gemaakt worden van : biologische sporen verzameld op de plaats van het misdrijf of tijdens het onderzoek van de oorzaken van de dood of de verdwijning van een individu (niet geïdentificeerde sporen), de genetische vingerafdruk van individuen (levend, dood of verdwenen) en het biologisch materiaal dat is losgekomen van het lichaam van de betrokkene. De afname van materiaal gebeurt onder het toezicht van de officier van gerechtelijke politie, behalve wanneer het

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

gaat om de afname bij een veroordeelde. Dit laatste valt onder de bevoegdheid van de procureur van de Republiek. Bij een levende persoon gebeurt de afname oraal. Er is geen uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene nodig, maar de afname kan niet gebeuren onder dwang. De weigering om de afname te ondergaan wordt strafrechtelijk bestraft en de straf is zwaarder als de betrokkene voor misdaad is veroordeeld. Er zijn ook strafrechtelijke sancties voorzien bij (poging tot) verwisseling van zijn biologisch materiaal met dat van een derde. Voor de analyse van de genetische vingerafdruk met het oog op identificatie mag de officier van gerechtelijke politie sedert de wet n° 2004-204 van 09/03/2004 tot aanpassing van de justitie aan de evolutie van de criminaliteit, een beroep doen op elke gemachtigde en erkende persoon. Het is daarbij niet nodig dat deze persoon is ingeschreven op een lijst van gerechtelijke experts.

Sedert de wet n° 98-468 van 17/06/1998 betreffende het voorkomen en beteugelen van seksuele misdrijven, mogen bepaalde genetische vingerafdrukken geregistreerd worden in een databank, "fichier national automatisé des empreintes génétiques" (FNAEG) genaamd. De basisbepalingen inzake deze databank zijn opgenomen in de artikels L 706-54 tem 706-56 van het Wetboek van strafvordering. De toepassingsmodaliteiten zijn bepaald in de artikels R 53-9 tem R 53-21 van het Wetboek van strafvordering. Het toepassingsgebied van de databank werd aanzienlijk uitgebreid door de wetgever die in 1998 een grote voorzichtigheid aan de dag legde t.o.v. het opmaken van een bestand met genetische vingerafdrukken met het oog op identificatie in criminele zaken. Aanvankelijk was het bestand beperkt tot de genetische vingerafdruk van personen veroordeeld wegens seksuele misdaden en wanbedrijven en nadien werd het door de wet n° 2001-1062 van 15/11/2001 inzake de dagelijkse veiligheid uitgebreid tot personen veroordeeld voor misdaden die de zwaarste aantasting van personen en goederen betekenen. Wat de misdrijven en de beoogde personen betreft, werd het toepassingsgebied nogmaals uitgebreid in 2003 : naast de registratie van overleden en verdwenen personen, voorziet de wet n° 2003-239 van 18/03/2003 op de binnenlandse veiligheid in de registratie van de genetische vingerafdruk van verdachten en veroordeelden voor bijna alle misdaden en wanbedrijven. De registratie van verdachten gebeurt enkel indien er ten opzichte van hen ernstige en overeenstemmende aanwijzingen bestaan die het waarschijnlijk maken dat ze één van de misdrijven hebben begaan die worden opgesomd in art. 706-55 van het Wetboek van strafvordering. De registratie, waarvoor aanvankelijk enkel een magistraat toelating kon geven, kan sedert de wet van 18/03/2003 worden gevraagd door de officier van gerechtelijke politie, de procureur van de Republiek of de onderzoeksrechter. Met het oog op de registratie mag de analyse enkel betrekking hebben op de niet-coderende DNA, met uitzondering van de vaststelling van het geslacht. De genetische profielen worden opgeslagen voor 40 jaar indien

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

de betrokkene veroordeeld, overleden of verdwenen is en voor 25 jaar indien tegen de betrokkene zware en overeenstemmende aanwijzingen bestaan. Wissen vindt plaats op vraag van de betrokkene of van de procureur van de Republiek indien de bewaring, gelet op de doelstelling van de databank, niet langer nodig lijkt (bv. bij vrij spraak of bij het vinden van de vermiste). De wet voorziet een rechtsmiddel voor de betrokkene indien de verwijdering niet werd bevolen. De databank staat onder het toezicht van een parketmagistraat, die zijn bevoegdheden uitoefent onverminderd het toezicht door de nationale Commissie voor informatica en vrijheden. De databank wordt beheerd door de centrale directie van de gerechtelijke politie van het ministerie van binnenlandse zaken.

Gelet op de recente wijzigingen die zijn doorgevoerd bij wet van 18/03/2003 en 9/03/2004 evenals bij decreet n° 2004-470 en 2004-471 van 25/05/2004, zijn er thans geen wetsontwerpen of wetsvoorstellen hangend. Er is na voornoemde wetten ook nog geen doctrine gepubliceerd.

In Nederland is de basis van de reglementering inzake DNA-onderzoek in strafzaken terug te vinden in het Wetboek van Strafvordering, de wet DNA-onderzoek bij veroordeelden en het besluit DNA-onderzoek in strafzaken.

De eerste wettelijke regeling inzake DNA-onderzoek trad in werking op 1 september 1994, waarna er een aantal wijzigingen werden doorgevoerd. Zo was er de wet van 5 juli 2001 die vooral een verruiming betekende van de mogelijkheden om verdachten celmateriaal onder dwang te doen afstaan en de wet van 8 mei 2003 die beoogde DNA-onderzoek mogelijk te maken voor de vaststelling van bepaalde uiterlijk waarneembare persoonskenmerken van de onbekende verdachte ter vereenvoudiging van de opsporing.

Deze bepalingen zijn opgenomen in het Wetboek van Strafvordering en hebben alle betrekking op het voorbereidend onderzoek. Gedwongen DNA-onderzoek is mogelijk als tegen verdachten ernstige bezwaren bestaan, in het belang van het onderzoek en als het gaat om bepaalde misdrijven, zoals bepaald in artikel 67, 1° lid van het Wetboek van Strafvordering (overwegend misdrijven waarop een gevangenisstraf van 4 jaar of meer staat). De officier van justitie en de rechter-commissaris kunnen het onderzoek bevelen. Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid tot vrijwillige afname van celmateriaal bij verdachten, evenals de mogelijkheid tot grootschalig DNA-onderzoek. In laatstgenoemd geval wordt aan een groot aantal mensen gevraagd om op vrijwillige basis mee te werken, b.v. alle mannen die in een bepaald gebied wonen.

Per 1 februari 2005 is de wet DNA-onderzoek bij veroordeelden in werking getreden. Vanaf deze datum moeten veroordeelden voor een misdrijf waarop in de wet een maximum gevangenisstraf van 4 jaar of meer staat en die een bepaalde straf of maatregel opgelegd hebben gekregen, verplicht DNA-materiaal afstaan.

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

Wie enkel een geldstraf of financiële maatregel heeft opgelegd gekregen, valt niet onder de wet.

De invoering van de wet gebeurt in fases. In eerste instantie wordt DNA afgenomen bij mensen die zijn veroordeeld voor ernstige gewelds- en zedendelicten, voor een aantal misdrijven uit het wetboek militair strafrecht, de wet oorlogsstrafrecht en de wet op internationale misdrijven. De wet is van toepassing op personen die na 1 februari 2005 worden veroordeeld en op diegenen die al voordien werden veroordeeld maar op 1 februari 2005 hun vrijheidsbenemende straf of maatregel nog niet helemaal hebben uitgezeten of zelfs nog moeten ondergaan. In een aantal gevallen kan worden afgezien van de afname van DNA-materiaal. De officier van justitie geeft bevel tot de afname. Tegen de afname zelf is geen bezwaar mogelijk. Wel kan bezwaar worden ingediend tegen de opmaak van het DNA-profiel voor de DNA-databank.

Het Nederlands Forensisch Instituut is verantwoordelijk voor het opmaken van DNA-profielen uit celmateriaal en voor het beheer van de DNA-databank. Deze databank voor strafzaken heeft tot doel de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten te bevorderen.

Het Besluit DNA-onderzoek in strafzaken bevat o.a. de bepalingen inzake het bewaren en vernietigen van celmateriaal en DNA-profielen en het verstrekken van informatie daarover. Zo dienen b.v. DNA-profielen te worden verwijderd van personen die niet langer als verdachten kunnen worden beschouwd. Dit gebeurt ook een aantal jaar na overlijden van de verdachte of veroordeelde. Een andere aanleiding tot vernietiging is het verstrijken van de bewaartermijn. Afhankelijk van de ernst van de verdenking of veroordeling bedraagt deze 30 of 20 jaar. Deze termijn kan in bepaalde omstandigheden worden verlengd.

In Duitsland is het debat rond het gebruik van DNA-materiaal brandend actueel, en dit tengevolge van de snelle opheldering van een moord dank zij DNA-sporen in de woonplaats van het slachtoffer. Zo wensen sommigen met het oog op identificatie een veralgemening van het gebruik van DNA-onderzoek, vergelijkbaar met dat van vingerafdrukken evenals het achterwege laten van bepaalde voorzorgsmaatregelen zoals de tussenkomst van een rechter. Anderen daarentegen waarschuwen voor de perverse gevolgen van een systematisch opslaan van DNA.

Thans zijn de bepalingen inzake genetisch onderzoek in strafzaken terug te vinden in de artikels 81a, 81e, 81f en 81g van het wetboek van strafvordering.

In het kader van een strafrechtelijk onderzoek mogen bij de verdachte lichaamscellen worden afgenomen om feiten vast te stellen die belangrijk zijn voor de procedure. Zij moeten worden vernietigd zodra ze niet meer nuttig zijn voor het vinden van de waarheid (§ 81a StPo). De opzoeken inzake genetische identiteit mogen worden uitgevoerd indien er aanwijzingen zijn gevonden op de verdachte of het slachtoffer (§ 81e StPo). Deze onderzoeken kunnen enkel door de rechter

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

bevolen worden (§81f StPo). Een DNA-onderzoek kan ook worden uitgevoerd ter identificatie van daders van toekomstige misdrijven. Daarvoor zijn DNA-onderzoeken mogelijk op personen, die ervan verdacht worden een misdrijf van 'aanzienlijke omvang' begaan te hebben evenals een seksueel misdrijf, indien er recidive te vrezen valt. De afnames mogen enkel voor dit doel dienen en de stalen moeten vernietigd worden zodra ze niet meer nodig zijn (§ 81g StPo). Enkel de rechter kan deze analyses bevelen.

Dezelfde maatregelen zijn mogelijk t.o.v. veroordeelde personen. De genetische vingerafdruk mag worden geregistreerd in de databank van het federaal crimineel bureau, dat de DNA-stalen mag gebruiken voor de identificatie van een persoon of voor de coördinatie van een spoor dat naar een bepaalde persoon leidt. Het is echter niet toegelaten een profiel van iemand samen te stellen.

Het federaal grondwettelijk hof heeft verscheidene keren een arrest gevelde inzake DNA-onderzoek. Zo was het hof van oordeel dat de registratie van genetische vingerafdrukken, gebruikt in een strafprocedure verenigbaar is met de grondwet, maar dat de beoordeling van de omstandigheden die recidive doen vermoeden, geval per geval moet gebeuren. Het Hof is ook van oordeel dat DNA-onderzoek enkel kan gebruikt worden als het maatschappelijk recht op veiligheid de bovenhand neemt op de aantasting van een persoonlijk recht, enz...

Verscheidene Länder hebben begin 2005 een wetsvoorstel ingediend dat voorziet in een nieuwe reglementering inzake DNA-onderzoek in de strafprocedure. Het is de bedoeling het toepassingsgebied van het DNA-onderzoek in toekomstige strafprocedures uit te breiden : de zeer stricte bestaande voorwaarden zouden wegvallen, een 'eenvoudig' vermoeden zou volstaan om een identificatiestaal DNA te vragen. Er wordt ook gesteld dat de tussenkomst van de rechter niet meer nodig zou zijn, de politie zou zelf kunnen beslissen of ze een DNA-onderzoek vraagt. Het onderliggende argument van het voorstel is dat DNA-analyse op gelijke voet kan worden behandeld met traditionele vingerafdrukken.

De Conferentie van afgevaardigden van Bund en Länder inzake gegevensbescherming heeft in deze zaak een standpunt geformuleerd.

In Engeland en Wales wordt DNA-onderzoek zeer frequent gebruikt met betrekking tot criminaliteit. De Forensic Science Service (FSS) is belast met de praktische uitvoering van dit onderzoek. Deze dienst maakt deel uit van het Home Office (Ministerie van Binnenlandse Zaken). De dienst heeft als taak om de administratie van justitie bij te staan, en dit voornamelijk door wetenschappelijke ondersteuning te bieden bij onderzoek naar misdrijven en door met hun expertise rechtbanken te adviseren. DE FSS voert 80% van de DNA-onderzoeken in strafzaken uit. Het bepaalt de standaarden waaraan een DNA-onderzoek moet voldoen, ook voor de andere aanbieders van DNA-onderzoek. Aangezien de FSS onpartijdig wil zijn, werkt ze niet alleen voor de politiediensten en de Crown Prosecution Service, maar

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

kunnen ook advocaten van de verdediging in een strafrechtelijke procedure een beroep doen op haar diensten.

Op wettelijk vlak zijn de volgende teksten relevant : de Police and Criminal Evidence Act 1984; de Criminal Justice and Public Order Act 1994 ; de Criminal Evidence (Amendment) Act 1997 ; de Data Protection Act 1998 ; de Freedom of Information Act 2000 ; de Criminal Justice and Police Act 2001 ; de Criminal Justice Act 2003.

De FSS doet beroep op de National DNA Database (NDNAD), die opgestart werd in 1995. Deze databank maakt het mogelijk om DNA-gegevens afkomstig uit speeksel, wangslimvlies, haarweefsel en ander voor bewijsvoering in strafzaken nuttig celmateriaal ter beschikking te stellen voor DNA-analyse. De DNA-databank bevat twee soorten data: enerzijds de Criminal Justice Data, dit zijn persoonsgebonden gegevens, anderzijds de Crime Scene Data, dit zijn sporen-data die verzameld werden op locaties waar misdrijven gepleegd werden. De informatie van de databank kan worden doorzocht in functie van de gegevens die door of op last van de politiediensten bijgehouden worden. In Engeland is alleen de politie bevoegd om DNA-vergelijking bij de opsporing van misdrijven toe te passen. De Prosecutor heeft terzake een achtergestelde positie ten opzichte van de politie, omdat hij niet zelfstandig over deze informatie kan beschikken en deze ook niet zonder meer kan opeisen. Hij krijgt in beginsel slechts datgene aan bewijsmateriaal wat de politie nodig acht.

De NDNAD wordt door de FSS beheerd voor de Association of Police Officers (ACPO). De eigenlijke profielgegevens blijven eigendom van de specifieke politiedienst die de stalen voor onderzoek bekwaam. De NDNAD wordt gefinancierd door de regering.

De bevoegdheden die in 1984 aan de politie toegekend waren door de Police and Criminal Evidence Act werden inmiddels door verscheidene wetteksten uitgebreid. Momenteel is de situatie zo dat de politie een DNA-staal kan nemen van een persoon vanaf het ogenblik dat hij aangehouden wordt voor een recordable offence, dit is een misdrijf dat strafbaar is met een gevangenisstraf. Eens men een profiel bekomen heeft, wordt dit opgenomen in de Nationale DNA Database en zal onderzocht worden of het overeenkomt met een staal dat gevonden werd op de plaats van een misdrijf en dat reeds in de databank zit. Als dat het geval is, wordt deze informatie aan de politie doorgegeven. Deze methode werd reeds succesvol toegepast op allerlei misdrijven, zoals moord, doodslag, verkrachting, diefstal en autodiefstal. Ook veel high volume crimes, zoals inbraken, worden op deze manier op grote schaal opgelost.

De NDNAD is de eerste en de meest succesvolle databank in haar soort ter wereld. Zij bevatte op 11 februari 2005 reeds zo'n 2,5 miljoen DNA-profielen en meer dan 234.000 sporen die verzameld werden op misdrijflocaties. De bedoeling is om de DNA-databank even groot te maken als deze van de vingerafdrukken, die momenteel reeds zo'n vijf miljoen profielen bevat. Het Britse Ministerie van

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

Binnenlandse Zaken heeft de laatste vier jaar 270 miljoen euro geïnvesteerd in de DNA-databank. Het grote aantal profielen is mogelijk doordat er in Engeland veel minder waarborgen bestaan met betrekking tot de privacy. Men hecht er daarentegen zeer veel belang aan de technische kwaliteit van het onderzoek en van een DNA-profiel.

Overigens worden sedert 2004 de verzamelde DNA-gegevens voor onbepaalde tijd bewaard, ook wanneer de verdachte aan het eind van de gerechtelijke procedure vrijgesproken wordt. Zo zitten er momenteel meer dan 186.000 profielen in de databank van personen die niet vervolgd of veroordeeld werden. Deze werkwijze roept uiteraard vragen op met betrekking tot het vermoeden van onschuld. In tegenstelling tot veel andere landen bestaat er echter geen verplichting voor de overheid om de DNA-gegevens te verwijderen of te vernietigen. Er zijn op dit ogenblik rechtszaken aanhangig waarin de verwijdering van een profiel geëist wordt. De eerste rechtszaak hierover werd op 22 juli 2004 beslecht door het House of Lords. De Lords bevestigden het arrest in beroep waarin beslist werd dat het niet onwettig is om celmateriaal te bewaren, zelfs wanneer de betrokkene vrijgesproken werd, met name dat deze praktijk niet strijdig is met artikel 8 van de Europese Conventie voor de Mensenrechten, voor zover het materiaal enkel bewaard wordt om misdrijven te voorkomen of op te sporen, om een misdrijf te onderzoeken of om een strafvervolgung in te stellen.

Dankzij de Freedom of Information Act 2000 hebben burgers het recht om, sedert 1 januari 2005 en behoudens een aantal uitzonderingen, toegang te krijgen tot informatie die door de overheid over hen wordt bijgehouden. Concreet heeft men het recht om, op schriftelijke aanvraag, schriftelijk geïnformeerd te worden of de FSS bepaalde informatie bezit en zo ja, om in kennis gesteld te worden van deze informatie. De FSS is verplicht om de gevraagde informatie binnen een termijn van twintig dagen te bezorgen.

B. Vansteelandt

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

BELGIË

Wetgeving

Artikels 44ter en 90undecies van het Wetboek van strafvordering

Wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken

Koninklijk besluit van 4 februari 2002 ter uitvoering van de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken

Koninklijk besluit van 28 mei 2004 houdende oprichting en samenstelling van de evaluatiecommissie voor het DNA-onderzoek

Koninklijk besluit van 28 mei 2004 tot erkenning van de laboratoria voor DNA-onderzoek in strafzaken

http://www.just.fgov.be/index_nl.htm (geconsolideerde rubriek)

Parlementaire documenten

Wetsvoorstel tot aanvulling van de wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA—analyse in strafzaken

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/1280/51K1280001.pdf>

Rechtsleer

ADN contre crimes sexuels : jusqu'où ne pas aller trop loin ?

http://www.observatoirecitoyen.be/article.php3?id_article=450

Les ADN en débat : sans scientisme, ni diabolisme...

http://www.observatoirecitoyen.be/article.php3?id_article=451

Micro-traces et analyse génétique : quand les micro-traces disent ce que leur auteur cache

http://www.observatoirecitoyen.be/article.php3?id_article=185

Bibliothèque van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

FRANKRIJK

Wetgeving

Wetboek van Strafvordering : art. L 706-54 tem L 706-56 (wetgevend gedeelte) en R 53-9 tem R 53-21 (verordenend gedeelte)

www.legifrance.gouv.fr, rubriek 'codes', partie législative et réglementaire

Burgerlijk Wetboek : art. L 16-10 tem L 16-13 (wetgevend gedeelte)

www.legifrance.gouv.fr, rubriek 'codes', partie législative

Strafwetboek : art. L 226-25 tem 226-30 (wetgevend gedeelte)

www.legifrance.gouv.fr, rubriek 'codes', partie législative

Decreet nr. 97-109 van 06/02/1997 betreffende de erkenningsvoorwaarden van de personen die in het kader van een gerechtelijke procedure gemachtigd zijn om identificaties via de methode van de genetische vingerafdruk uit te voeren (geconsolideerde versie)

www.legifrance.gouv.fr, rubriek 'les autres textes législatifs et réglementaires'

Voorbereidende werken

Informatieverslag van de Assemblée Nationale nr. 504 van 2002 over het nationale geautomatiseerde bestand van genetische vingerafdrukken

<http://www.assemblee-nationale.fr/12/pdf/rap-info/i0504.pdf>

Rechtsleer

Commission nationale de l'informatique et des libertés : 24ième rapport d'activité (2003)

<http://lesrapports.ladocumentationfrancaise.fr/BRP/044000252/0000.pdf>

« Les fichiers d'empreintes génétiques » de Sylvie Beuzelin Bourlier (novembre 2003)

http://www.u-paris2.fr/dess-dmi/rep_travaux/62_empreintes_genetiques.pdf

Bibliotheek van het federaal Parlement
DNA-onderzoek in strafzaken
dossier nr. 95 – 11.03.2005

NEDERLAND

Wetgeving

Wetboek van strafvordering (uittreksels) :
art.67, 138a ; art. 151a tem 151d; art. 195a tem 195f

Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden
<http://www.wetten.nl>

Besluit van 12 januari 2005, houdende vaststelling van het tijdstip van
inwerkingtreding van de wet DNA-onderzoek bij veroordeelden
<http://www.overheid.nl>

Besluit DNA-onderzoek in strafzaken
<http://www.wetten.nl>

Parlementaire documenten

Wijziging van het wetboek van strafrecht, het wetboek van strafvordering en enige
andere wetten in verband met de buitengerechtelijke afdoening van strafbare feiten
(wet OM-afdoening) : stuk 29849, nr. 2 en 3

Regeling van DNA-onderzoek bij veroordeelden (Wet DNA-onderzoek bij
veroordeelden) : stuk 28685, nr. 13

Wijziging van het wetboek van strafrecht, het wetboek van strafvordering en de
penitentiaire beginselenwet (plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders) :
stuk 28980, nr. 5, pag. 13

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie
van justitie (VI) voor het jaar 2001 : stuk 27400 VI, nr. 49

<http://www.overheid.nl>

Rechtsleer

De wet DNA-onderzoek bij veroordeelden (factsheet)
[http://www.justitie.nl/publicaties/brochures_en_factsheets/factsheets/wet_dna_ond
erzoek_veroordeelden_factsheet.asp](http://www.justitie.nl/publicaties/brochures_en_factsheets/factsheets/wet_dna_ond
erzoek_veroordeelden_factsheet.asp)

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

De wet DNA-onderzoek bij veroordeelden (brochure 2005)

http://www.justitie.nl/Images/Wet%20DNA%20onderzoek%20veroordeelden_tcm35-62358.pdf

Wet DNA-onderzoek veroordeelden van kracht : 'Forensisch instituut is klaar voor toestroom wangsljm' en 'Bewijs is een kwestie van waarschijnlijkheid'

http://www.om.nl/opportuu/downloads/opportuun_0501.pdf#page=5

Evolution of the Dutch DNA-law (Der Kriminalist Juli/ August 2004)

<http://www.dnasporen.nl/docs/literatuur/The-Dutch-DNA-law-final-version.doc>

Dutch DNA-law and DNA-database

<http://www.dnasporen.nl/docs/literatuur/The-Dutch-DNA-law-and-DNA-database.pdf>

Les infractions sexuelles commises sur les mineurs (maart 2004)

<http://www.senat.fr/lc/lc133/lc133.html>

Bewijsvoering op basis van DNA-profielen en -databases (Forensische expertise-2004)

http://www.wodc.nl/onderzoeken/onderzoek_jv200401.asp?loc=/onderwerp/trefwoordabc#

DNA-onderzoek in strafzaken, een alsmaar voortrazende trein (trema-september 2003)

<http://www.dnasporen.nl/docs/literatuur/artikel%20TREMA.pdf>

DNA-onderzoek in opsporing en bewijsvoering in strafzaken : DNA-nulmeting (juli 2003)

http://www.wodc.nl/images/ewb03dna_tcm11-7397.pdf

DNA-vragen (item DNA-databank)

<http://www.dnasporen.nl/>

DNA-dossier (thema's) :

DNA-databank

Uiterlijk waarneembare persoonskenmerken

Grootschalig DNA-onderzoek

Oude en koude zaken

<http://www.dnasporen.nl/>

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

DUITSLAND

Wetgeving

Strafprozessordnung

- Art.81a, 81c, 81e, 81f, 81g

<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/stpo/index.html>

Code allemand de procédure pénale

- Art.81a, 81c, 81e, 81f, 81g

<http://www.juriscope.org/publications/documents/pdf/proc-pen-all.pdf>

DNA-Identitätsfeststellungsgesetz

<http://www.datenschutz-berlin.de/recht/de/rv/szprecht/dna.htm>

Gesetz zur Änderung der Vorschriften über die Straftaten gegen die sexuelle Selbstbestimmung und zur Änderung anderer Vorschriften

<http://217.160.60.235/BGBL/bgbl1f/bgbl103s3007.pdf>

Gesetz über das Bundeskriminalamt und die Zusammenarbeit des Bundes und der Länder in kriminalpolizeilichen Angelegenheiten

http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/bkag_1997/index.html

Beslissing van de Conferentie van afgevaardigden van Bund en Länder inzake gegevensbescherming

Entscheidung der Konferenz der Datenschutzbeauftragten des Bundes und der Länder

<http://www.lfd.m-v.de/beschlue/ent2005.html>

Parlementaire documenten

Bundesrat- Drucksache 99/05 (03.02.05)

http://www3.bundesrat.de/coremedia/generator/Inhalt/Drucksachen/2005/0099_2D05,property=Dokument.pdf

Bundestag- Drucksache 15/4732 (26.01.2005)

<http://dip.bundestag.de/btd/15/047/1504732.pdf>

Bundestag- Drucksache 15/2159 (09.12.2003)

<http://dip.bundestag.de/btd/15/021/1502159.pdf>

Bundestag- Drucksache 15/4136 (09.11.2004)

<http://dip.bundestag.de/btd/15/041/1504136.pdf>

Bibliothek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

Debat in de Bundestag

(21.01.2005) blz.14404-14415

<http://dip.bundestag.de/btp/15/15154.pdf>

Beslissingen van het federaal grondwettelijk Hof (selectie)

2BvR429/01 /2 BvR 483/01 vom 20.12.2001

2BvR1841/00/ 2BvR1876/00/ 2BvR2132/00/ 2BvR2307/00 vom 15.3.2001

2BvR1741/99/ 2BvR276/00/ 2BvR2061/00

<http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen/frames>

Rechtsleer - Pers

Reden Brigitte Zypries (Bundesministerin der Justiz)

http://www.bmj.bund.de/enid/0,0/Februar/Berlin_ss8_2_2_5-DNA-Analyse_s1.html?druck=1

http://www.bmj.bund.de/enid/0,0/Januar/Berlin_27_ss_2_5-DNA-Analyse_rf.html?druck=1

Nicht jede DNA-Analyse wird beim BKA gespeichert

<http://www.aerztezeitung.de/docs/2005/02/23/033a1401.asp?cat=/geldundrecht>

Die DNA-Probe- der Fingerabdruck der Zukunft?

<http://www.aerztezeitung.de/docs/2005/02/23/033a1402.asp?cat=/geldundrecht>

Mit Haut und Haar / Zur Ausweitung der Gen-Analyse

<http://www.politik.de/informativ/news/newsartikel77/drucken>

Koalition entschärft Vorgaben für DNA-Tests

<http://www.aerztezeitung.de/docs/2005/01/31/016a0701.asp?nproductid=3819&nricleid=342609&cat=/geldundrecht/recht&bPrint=1>

DNA-Analyse soll Standard werden

<http://www.welt.de/data/2005/01/27/430707.html?prx=1>

DNA-Analysen sind nicht vergleichbar mit einem Fingerabdruck

<http://www.aerztezeitung.de/docs/2005/01/18/007a0501.asp?nproductid=3802&nricleid=340626&cat=/medizin/gentechnik/gendiagnostik&bPrint=1>

Das BKA wacht inzwischen über fast 400.000 DNA-Daten

<http://www.aerztezeitung.de/docs/2005/01/18/007a0502.asp>

Bibliotheek van het federaal Parlement
DNA-onderzoek in strafzaken
dossier nr. 95 – 11.03.2005

Die DNA-Analyse-Datei (Bundesministerium des Innern)

http://www.bmi.bund.de/cln_007/nn_121572/Internet/Navigation/DE/Service/Lexikon/GenericDynCatalog,lv2=121686,lv3=132592.html

Bundeskriminalamt Profil

<http://www.bundeskriminalamt.de/profil/profil5.html>

http://www.bundeskriminalamt.de/profil/broschueren/bka_das_profil_fr.pdf

Bibliotheek van het federaal Parlement
DNA-onderzoek in strafzaken
dossier nr. 95 – 11.03.2005

GROOT-BRITTANNIË

Wetgeving

Criminal Justice Act 2003 (uittreksel)

<http://www.hms0.gov.uk/acts/acts2003/20030044.htm#aofs>

The Criminal Justice and Police Act 2001 (Commencement No. 8) Order 2002,
Statutory Instrument 2002 No. 3032 (C. 100)

<http://www.legislation.hms0.gov.uk/si/si2002/20023032.htm>

Criminal Justice and Police Act 2001 (uittreksel)

www.hms0.gov.uk/acts/acts2001/10016--e.htm

Freedom of Information Act 2000 (uittreksel)

www.hms0.gov.uk/acts/acts2000/00036--a.htm

Data Protection Act 1998 (uittreksel)

www.hms0.gov.uk/acts/acts1998/80029--b.htm

Criminal Evidence (Amendment) Act 1997 (uittreksel – bijgewerkt tot 2001)

<http://www.hms0.gov.uk/acts/acts1997/1997017.htm>

Criminal Justice and Public Order Act 1994 (uittreksel – bijgewerkt tot 2000)

http://www.hms0.gov.uk/acts/acts1994/Ukpga_19940033_en_5.htm#mdiv54

Rechtsleer

STALEY, K., The Police National DNA Database: balancing crime detection, human rights and privacy, Derbyshire, Genewatch UK, 2005

<http://www.genewatch.org/HumanGen/Publications/Reports/NationalDNADatabase.pdf>

JOHNSON, P., MARTIN, P. and WILLIAMS, R., Genetic information and crime investigation: social, ethical and public policy aspects of the establishment, expansion and police use of the National DNA Database, Durham, University of Durham, 2004

<http://www.dur.ac.uk/p.j.johnson/>

Bibliotheek van het federaal Parlement

DNA-onderzoek in strafzaken

dossier nr. 95 – 11.03.2005

The Forensic Science Service annual report and accounts 2003-2004,
Birmingham, Forensic Science Service, 2004, 8-19

http://www.forensic.gov.uk/forensic_t/inside/about/annual.htm

The National DNA Database annual report 2003-2004, Birmingham, Forensic
Science Service, 2004

http://www.forensic.gov.uk/forensic_t/inside/about/docs/NDNAD_AR_3_4.pdf

Rechtspraak

Regina v. Chief Constable of South Yorkshire Police (Respondent) ex parte Marper
(FC)(Appellant) Consolidated Appeals (London, House of Lords, 22 juillet 2004)

<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040722/york-3.htm>

Links

www.forensic.gov.uk

http://www.policereform.gov.uk/docs/PoliceST_S2_part1.pdf

[http://www.pito.org.uk/what we do/police national computer/](http://www.pito.org.uk/what_we_do/police_national_computer/)

<http://www.dpalaw.info/Bulletins/Bulletin%20-%20August%202004.pdf>